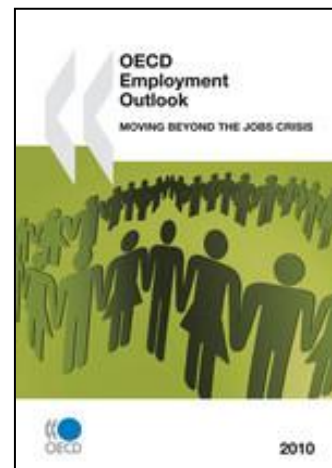

OECD *Multilingual Summaries*

OECD Employment Outlook 2010: Moving beyond the Jobs Crisis

Summary in Hungarian

OECD foglalkoztatási kilátások 2010-re: Kilábalás a foglalkoztatási krízisből

Összefoglalás magyarul

- Az *OECD foglalkoztatási kilátások* c. kiadvány az OECD éves beszámolója az OECD-térség munkaerő-piaci és foglalkoztatási helyzetéről.
- A 2010. évi kiadás a pénzügyi-gazdasági válságnak a munkaerő-piacra gyakorolt hatásával foglalkozik. Bemutatja az OECD térség országai és a kulcsfontosságú feltörekvő gazdaságok rendkívül eltérő korrekciós sémáit: míg egyes országokban igen meredeken nőtt a munkanélküliség, addig más országokban, ahol a rövidített munkaidő bevezetése a munkaórák csökkentése révén elősegíti a munkahelyek megőrzését, enyhébb volt a növekedés mértéke.
- A válságra adott munkaerő-piaci és szociálpolitikai válaszok igen határozottan bizonyultak, de jelentős korrekciókra lesz szükség, amint a gazdasági fellendülés folytatódik, és egyre nő a költségvetési megszorítások szükségessége.
- A 2010. évi kiadás mélyrehatóan elemzi az OECD térség munkaerőpiacainak munkaerő-mobilitását is. A dokumentumból kiderül, hogy minden országban folyamatos a munkások és az állások újraelosztása a hanyatlókból a növekedni képes cégekbe és szektorokba, de megfelelő szerkezetű munkaerő-piaci politikák szükségesek ahhoz, hogy ez a mobilitásból származó produktivitás maximálisan kifizetődjön a munkásokat az ebből eredően érintő bizonytalanság minimalizálása mellett.
- A kiadvány a részmunkaidős foglalkoztatás előnyös voltáról is új bizonyítékkal szolgál. Felveti, hogy a magas színvonalú részmunkaidős foglalkoztatás növelésének ösztönzése fontos stratégiai eszköz lehet az előregező társadalom összefüggésében a magas foglalkoztatottsági szintet, a munka és a család összeegyeztetését, valamint az iskola és a munkába állás közötti rendes átmenetet elősegíteni kívánó kormányok kezében.

Az országok többségében már megindult a gazdasági fellendülés...

A globális gazdaság kezd kilábalni az elmúlt fél évszázad legrosszabb pénzügyi-gazdasági válságából, ám megfelelő időre és erős politikai akaratra lesz szükség a munkaerőpiaci sebek begyógyításához. Bár a gazdasági fellendülés szélesedik és erősödik, a foglalkoztatottság növekedése még mindig nem tart vele lépést. A 2010 első negyedévével megelőző két évben a foglalkoztatottság 2,1%-kal csökkent az OECD térségben, a munkanélküliségi ráta pedig 50%-nál egy kicsit nagyobb mértékben, 8,5%-ra nőtt, ami 17 millió újabb munkanélkülit jelent. Azonfelül, a csüggedt és alulfoglalkoztatott munkásokat is magában foglaló szélesebb körű mérőszám a hivatalos munkanélküliségi ráta csaknem kétszeresét mutatja.

...de az esetek túlnyomó részében az előrevetített teljesítmény-növekedés nem lesz elég erőteljes ahhoz, hogy gyorsan felszívja a több országban is felszaporodott munkaerőpiaci pangást...

Bár a munkanélküliség szintje talán már elérte a csúcst, és az OECD a legfrissebb előrejelzéseiben felfelé módosította az idej és a jövő évre vonatkozó gazdasági kilátásokat, valószínűtlen, hogy a fellendülés elég élénk lesz ahhoz, hogy gyorsan újra felszívja a nagy számú munkanélkülit és alulfoglalkoztatottat. Valójában, a legutóbbi előrejelzések szerint az OECD térség munkanélküliségi rátája még 2011 végén is 8% felett lehet.

Mivel sok munkanélküli hosszú ideig marad munka nélkül, fennáll a kockázat, hogy a ciklikus munkanélküliség meredek emelkedése strukturálissá válik. E kockázat országoként jelentős eltéréseket mutat. Egyes országokban a tömeges elbocsátások nagy mértékben növelték a munkanélküliséget és az inaktivitást, miközben más országokban a rövidített munkaidő bevezetésével szokatlanul nagy arányban csökkent a munkaerő-felhasználás. A foglalkoztatottság erőteljes növekedése szükséges ahhoz, hogy az előbbi országokban ne verjen gyökeret a munkanélküliség. Az utóbbi országcsoportnál azonban nagy a kockázata annak, hogy a fellendülés alatt kevés új munkahely teremődik (úgynevezett munkahelyteremtés nélküli gazdasági fellendülés).

Az OECD térség gazdaságaira kettős kihívás vár: csökkenteniük kell a magas munkanélküliségi rátát és az alulfoglalkoztatottságot a példátlanul nagy költségvetési deficit lefaragásával párhuzamosan

A gyorsan növekvő munkanélküliség és alulfoglalkoztatottság láttán az OECD országok zöme már a recesszió kezdetén gyors ütemben növelte a munkaerőpiaci programokhoz szükséges forrásait. A kormányok zöme az év elején azt tervezte, hogy 2010 folyamán állandó szinten tartja, illetve bizonyos esetekben növeli a munkaerőpiaci programokra szánt forrásokat. Egyre nagyobb azonban a költségvetési hiányok csökkentésére irányuló nyomás, ami számos országot állít nehéz választás elé a szűkös források elosztása tekintetében. Kifejezetten

indokolt, hogy a munkaerőpiaci politikák továbbra is megkapják a kellő finanszírozást. Azonban, lényeges fontosságú, hogy a *költséghatékony* programokra koncentráljanak és a leghátrányosabb helyzetű csoportokat célozzák meg.

*A munkaerő iránti keresletet élénkítő
intézkedéseket kell kidolgozni
a munkahelyek megőrzésétől
a munkahelyteremtés lendületes
elindításáig...*

A gazdasági recesszió alatt az OECD országok zömében jelentős állami és magánkezdeményezések születtek a munkaerő iránti kereslet fenntartására, főként az elbocsátások alternatívájaként bevezetett rövidített munkaidő révén. A jelen kiadványban bemutatott bizonyíték szerint az állami rövidített munkaidő programok fontos szerepet játszottak a munkahelyek megőrzésében a válság alatt, bár jelentős munkaóra-csökkentés is megvalósult a túlórák lefaragása, a munkaidő-átlagolási megállapodások, valamint bizonyos esetekben a munkáltatók és a munkavállalók közötti megállapodások révén. Számos ország a nem bérjellegű munkaerőköltségek csökkentésével is elősegítette a munkaerő iránti kereslet fenntartását.

A gazdasági fellendülés felgyorsulásával párhuzamosan fontos a rövidített munkaidő konstrukciók fokozatos megszüntetése annak érdekében, hogy akadálymentes legyen a szektorok és a cégek közötti termelékenység-növelő munkaerő-újraelosztás. Ugyanakkor a szigorú költségvetési feltételek a hangsúly áttevődését sugallják a nem bérjellegű munkaerőköltségek általános csökkentésétől a munkahelyteremtést célzó támogatások irányában, különösen a régóta munkanélküliek vagy más sérülékeny csoportok körében, a növekvő holtteher-költségek elkerülése érdekében.

A rövidített munkaidő programok széleskörű alkalmazása hasznos tapasztalatokkal szolgál az üzleti ciklusban való optimális alkalmazásuk tekintetében is. Nevezetesen, a programok alkalmazásának mértéke igen nagy eltéréseket mutatott az egyes országok között: sokkal nagyobb mértékben alkalmazták őket azokban az országokban, ahol már a recessziót megelőzően is jelen voltak, mint ahol a válság alatt *újonnan* vezették be őket. Az időzítésnek kritikusan fontos szerepe volt ebben az esetben, mivel a rövidített munkaidőprogramok a recesszió korai szakaszában bizonyulnak a leghatékonyabbnak, egyes országokban pedig nem sikerült elég gyorsan bevezetni őket a maximális hatékonyság eléréséhez. Ezen problémák fényében fontos kérdésként merül fel, hogy helyénvaló-e kisebb, de jól működtetett rövidített munkaidő programokat fenntartani a kedvező időszakokban is, amelyek aztán a rossz időszakokban gyorsan kibővíthetőek, részben a szabályok átmeneti módosításával a magasabb munkaerő-piaci részvétel ösztönzése érdekében.

*Fenn kell tartani a munkanélkülieknek
járó jövedelemtámogatás rendszerét,
de a támogatás nyújtását a hatékony
álláskeresés feltételévé kell tenni*

A hosszú távú munkanélküliség növekedése égetően szükségessé teszi a jövedelemtámogatásokat. Azokban az országokban, ahol a juttatások időtartama rendszerint rövid, vagy az atipikus munkakörökben dolgozók számára csak korlátozott

mértékben hozzáférhető, a válság alatt rendkívül indokolt volt a segély időtartamának meghosszabbítása és a segélyezettnek körének bővítése. E bővítéseket mindaddig fenn kell tartani, amíg jelentős mértékben csökkenni nem kezd a hosszú távú munkanélküliek száma. Azonban egyre fontosabbá válik a munkakeresési erőfeszítések szoros ellenőrzése is a fent említett bővítések során, hogy elkerülhető legyen a segélytől való függőség kialakulása. Ez nehéz kihívás, különösen azokban az országokban, ahol az állami munkaügyi központokban nem elegendő a személyzet vagy az adminisztratív kapacitás az egyre heterogénabb álláskeresők nagy tömegének kezeléséhez. Azoknak az országoknak, amelyek már a válság előtt is meglehetősen bőséges munkanélküli segélyeket biztosítottak, majd ezeket még tovább növelték, a gazdasági fellendülés beköszöntével gyorsan meg kell szüntetniük ezeket a válság-intézkedéseket.

Az újrafoglalkoztatási szolgáltatások fontos szerepet játszanak az álláskeresők produktív munkakörökbe történő gyors visszahelyezésében

Az eredményes aktivizálási stratégiáknak köszönhetően a válság előtt számos OECD országnak sikerült alacsony szintre szorítania a munkanélküliséget, és ezek a stratégiák fontos szerepet játszhatnak az álláskeresők foglalkoztatásba való újraintegrálásának felgyorsításában is a gazdasági fellendülés idején. Az aktivizálási politikát azonban a gazdasági feltételekhez kell igazítani. Az országok zöme fenntartotta, sőt még bővítette is az alapvető álláskeresési támogatásokat, és célzottabb újrafoglalkoztatási szolgáltatásokat, többek között például átképzési lehetőségeket kínált a legnehezebben elhelyezkedni tudó munkanélküliek számára. Jelen körülmények között indokolt az eltolódás a – különösen a helyi munkaerőpiaci igényekhez kötődő – képzésbe történő beruházások növelése irányában. Bár a hatékony aktivizálási stratégia bevezetése időbe telik, és sokszor intézményi reformokat is igényel, a jövőre nézve hasznos lehet a válság következtében megnövelt forrásokat felhasználni egy eredményesebb és rugalmasabb aktivizálási stratégia kidolgozásához.

A munkahelyteremtést és a tartós gazdasági növekedést ösztönző átfogó stratégiában néhány munkaügyi szabályozást is érdemes újragondolni

Különösen nehéz időszak ez a strukturális munkaerőpiaci reformok, és különösen a munkaügyi szabályozásokat érintő reformok mérlegeléséhez. A gazdasági fellendülés felgyorsulásával párhuzamosan azonban elengedhetetlen a cégek munkaerő-felvételét serkentő megfelelő ösztönzők kidolgozása. Az átmeneti foglalkoztatási támogatások és a foglalkoztatást elősegítő erőfeszítések mellett ezek magukban foglalhatják a foglalkoztatásvédelemnek az ideiglenes és az átmeneti foglalkoztatási szerződések közötti újraegyensúlyozását is. Ezáltal az ideiglenes munkavégzés sokkal inkább az állandó foglalkoztatás felé vezető lépcsőként, semmint csapdaként funkcionálna.

A fenti stratégia azonban idővel nagyobb munkaerő-mobilitást eredményez az állandó foglalkoztatottak körében. Egyesek az újabb állás keresése közben, vagy akár az új munkakörükben is jövedelemcsökkenést tapasztalhatnak. Éppen ezért a munkaügyi szabályozási reformot egy megfelelő mértékű munkanélküli segélyt biztosító, átfogó csomag részeként kell bevezetni, amely körülmények között kidolgozott aktivizálási intézkedéseket, valamint szigorúan érvényre juttatott feltételeket tartalmaz

a munkalehetőségeket illetően. A jelen kiadványban bemutatott bizonyítékok arról tanúskodnak, hogy a munkavállalók védelme és végigkísérése a munkahelyek közötti átmenetek alatt ténylegesen növelheti a munkaerő-reallokáció produktivitását. Ezt az üzenetet világosan megfogalmazta az *OECD átértékelt foglalkoztatási stratégiája*. Azonban ez még fontosabbá válik most, amikor a munkahelyteremtés és a hatékony munkaerő-reallokáció elősegítése elengedhetetlen feltétele a magas és tartós munkanélküliség leküzdésének, valamint a fenntartható, megsztott növekedésnek.

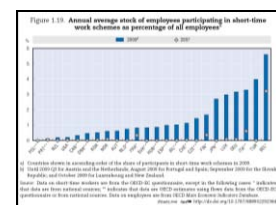
Kilábalás a foglalkoztatási krízisből

Ez a fejezet aktualizálja a 2009. évi *foglalkoztatási kilátásokban* közzétett elemzést a 2008–2009 közötti válságnak a munkaerő-piacra gyakorolt hatásáról, és az abból eredő foglalkoztatási krízisre adott politikai válaszokról. Dokumentálja a munkaerő-piaci feltételek gazdasági recesszió alatti gyors romlását, és hangsúlyozza, hogy még a gazdasági fellendülés felgyorsulása mellett is időbe telik, amíg a munkanélküliség és az alulfoglalkoztatottság jelenlegi magas szintje jelentős mértékben csökkenhet. A munkanélküliség növekedése azonban nagy eltéréseket mutat az egyes országok között, és a reál GDP meredek csökkenésében tapasztalható különbségek nem magyarázzák teljesen ezt a heterogenitást. Valójában, egyes országokban a munkáltatók rendkívül nagy mértékű elbocsátásokkal reagáltak a meredek keresletcsökkenésre, míg más országokban a munkaórák csökkentése és a munkakör-megosztás kapott nagyobb hangsúlyt. A munkaórák csökkentésének a munkaerő-felhasználás korrekciójában való jelentős részesedése a recesszió alatt részben az állami rövidített munkaidő programoknak volt köszönhető, melyek, legalábbis rövid távon, jelentős számú munkahely megőrzését tették lehetővé. A kormányok az állásukat elvesztők számára biztosított munkanélküli segélyek és álláskeresési támogatások további bővítését tervezték 2010-ben is, de jelenleg nehéz választás előtt állnak a fokozatos megszüntetésük ütemét illetően, tekintve, hogy a gazdasági fellendülés még mindig bizonytalan, és egyre nő a költségvetési megszorítások szükségessége. A jövő prioritásai magukban foglalják a sok új munkahely teremtésével járó gazdasági fellendülést a munkanélküliség és a tartós inaktivitás korlátozása mellett.

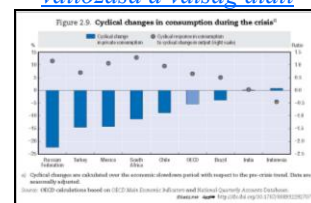
A globális válság a feltörekvő gazdaságokban: a foglalkoztatottságra gyakorolt hatás és a politikai válaszok

A közelmúlt globális pénzügyi-gazdasági válsága fontos társadalmi következményekkel járt a feltörekvő gazdaságokban, ahol a munkavállalókat általában jóval súlyosabban érintik a megrázkódtatások, mint a fejlett gazdaságokban élő társaikat. Azok az országok, amelyek már a válságot megelőzően is rendelkeztek szociális védőprogramokkal, jobb helyzetből kiindulva hatékonyan tudtak reagálni a hirtelen megnövekedett szociális igényekre. Ennek ellenére szembe kell nézniük azzal a komoly kihívással, hogy miként kezeljék a megnövekedett igényeket a korlátozott adminisztratív kapacitásokkal és forrásokkal a biztonsági hálókat hatékonyságának megőrzése mellett. A formális szektorok állásvesztőinek nyújtott jövedelemtámogatás növelésében fontos szerepet játszanak azok az intézkedések, amelyek kiterjesztik a munkanélküli segélyre jogosultak körét, növelik a juttatások szintjét, vagy lazítják a jogosultsági feltételeket. A már meglévő pénzátutalási programok kibővítése, vagy a kivételes kifizetések segítséget nyújthatnak mind az elszegényedés veszélyével először szembesülő, mind a további romlást elszennedő, már elszegényedett háztartásoknak. A már meglévő közmunkaprogramok bővítése gyors segítséget nyújthat a friss munkanélkülieknek, alkalmazásukkal ugyanis elkerülhetőek az induló költségek és csökkenthetőek

1.19 ábra: Rövidített munkaidő programokban résztvevő munkavállalók éves átlagos állománya az összes munkavállaló százalékában

2.9 ábra: A fogyasztás ciklikus változása a válság alatt

a megvalósítás kihívásai. Válság idején a közmunkaprogramokban a nagy munkaerő-igényű projekteket kell előnyben részesíteni, és korlátozni kell a nem bérjellegű költségeket a teremtett munkahelyszám maximalizálása és a hatékony biztonsági háló biztosítása érdekében.

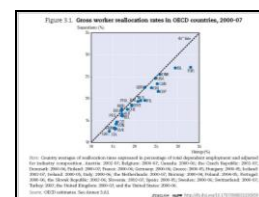
A munkaerő-piaci áramlások meghatározó intézményi és politikai tényezői

Évente számos új cég születik, miközben a meglévők tevékenysége bővül, szűkül vagy akár meg is szűnhet. E folyamat során munkahelyek jönnek létre és munkavállalók alkalmazására kerül sor, ugyanakkor több pozíció megszűnik, munkavállalók és munkáltatóik útjai különválnak. A munkaerő-reallokáció a termelékenység-növekedés fontos mozgatórugója: a kevésbé termelékeny cégek általában több munkahelyet szüntetnek meg, míg a termelékenyebbek több munkahelyet teremtenek. A nemzetközileg összehangolt adatokból származó bizonyítékok arról tanúskodnak, hogy az intézményi rendszerek és politikák, mint például a foglalkoztatásvédelem, a munkanélküli segélyek és a termékpiaci szabályozások a szektorok közötti munkaerő-reallokáció fontos meghatározó tényezői. A foglalkoztatásvédelmi szabályok szigorúságában tapasztalható különbségek például 20–30%-os eltérést okoznak az egyes országok munkaerő-felvételi és elbocsátási rátái között. Normál gazdasági körülmények között a foglalkoztatásvédelem lényegében csak a munkahelyváltásokat érinti, míg a foglalkoztatottságból a munkanélküliségbe történő átmenetet nem. A munkaerő-reallokáció fokozásának azonban elosztó hatása is lehet. Az állásukat elvesztők jövedelme általában jelentősen csökken, munkakörülményeik pedig rosszabbodnak, főként a gazdasági recessziók idején. Éppen ezért az egyes országok rugalmasság-növelő reformjainak megfelelő mértékű munkanélküliségi segély nyújtásával kell együtt járniuk, amelyhez a munkalehetőségekre vonatkozó, szigorúan érvényre juttatott feltételek, és körültekintően kidogozott aktivizálási intézkedések is társulnak.

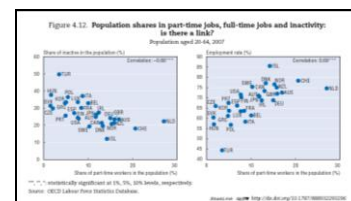
Mennyire hasznos a részmunkaidős foglalkoztatás?

A magas színvonalú részmunkaidős foglalkoztatás növelésének ösztönzése fontos stratégiai eszköz lehet az előregedő társadalom problémájával küzdő kormányok kezében, mivel a nagyobb arányú részdíós foglalkoztatás magasabb munkaerőpiaci részvétellel társul. Bár a részmunkaidős foglalkoztatottság bővülését a részmunkaidőben dolgozók munkaszínvonalának javulásával hozzák összefüggésbe, ezek a munkavállalók mégis kevesebbet keresnek, bizonytalanabb a munkájuk, és kevesebb előrelépési lehetőségük van, mint teljes munkaidőben foglalkoztatott társaiknak. Az átfogó munkaelégedettség szempontjából azonban ezeket a hátrányokat sokszor ellensúlyozza az, hogy jobban sikerül a munkát a magánélettel összeegyeztetni, ami az ápolási tevékenységet vagy tanulmányokat folytató, megromlott egészségi állapotú vagy a nyugdíjkorhatárhoz közelítő munkavállalók számára is lehetővé teszi, hogy kapcsolatban maradjanak a munkaerőpiaccal. A kormányoknak el kell hárítaniuk az akadályokat a részmunkaidős foglalkoztatás útjából azok számára, akik ilyen konstrukcióban akarnak dolgozni. De azt is lehetővé kell tenni, hogy a már részmunkaidőben dolgozók helyzetük változásakor könnyen átléphessenek a teljes munkaidős foglalkoztatottságba. Az adó- és járulérendszer által keltett pénzügyi visszatartó erő, valamint az elégtelen gyermekgondozási rendszerek nem teszik vonzóvá a magasabb óraszámú történő munkavégzést, és hosszú ideig tartó, nem szándékolt részmunkaidős tevékenységet

3.1 ábra: Bruttó munkaerő-reallokációs ráták az OECD országokban 2000 és 2007 között

4.12 ábra: Részmunkaidős foglalkoztatottak, teljes munkaidős foglalkoztatottak és inaktívak aránya: van összefüggés?

eredményeznek, mely hosszú távon negatív hatást gyakorol mind az egyénekre, mind a társadalom egészére.

Az összefoglaló tartalmazza a **StatLinks** nevű szolgáltatást, amely Excel™ fájlokat készít a kinyomtatott oldalból!

© OECD 2010

Ez az összefoglalás nem hivatalos OECD fordítás.

Ez az összefoglalás abban az esetben másolható, ha megemlítsük az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.

A többnyelvű összefoglalások az eredetileg angol ill. francia nyelvű OECD kiadványok kivonatos fordításai.

Az OECD on-line könyvesboltban díjmentesen állnak rendelkezésre: www.oecd.org/bookshop/

További információ kérhető a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság Jogi és Fordítási Csoportjától: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Látogasson el honlapunkra: www.oecd.org/rights/

